

Pedres precioses

La majoria de les pedres precioses que muntades en anells, braçalets, fermalls, agulles, collarets i arracades solen liur les senyores, no són sinó imitacions. Massa valuoses per a exposar-les al risc d'una pèrdua o un furt, les autèntiques resten guardades en lloc segur, d'on no surten sinó en les grans solemnitats. Però aquesta raresa, aquesta situació críptica en què resten les pedres precioses, no priva una coneixença general dels noms que reben. Passa que, potser per això mateix, aquests noms, gairebé tots ells en català, són usats amb formes impròpies.

Com a nom genèric, a més del de pedra preciosa, reben també el de gemma, especialment quan són tallades i polides. Cal diferenciar, així, la gemma, amb el conjunt mm, igual com el nom de dona, Gemma, de la gema, amb què designem un botó floral i també el rovell de l'ou.

A les lliçons sobre vocalisme dels manuals pràctics d'ortografia i de gramàtica figuren sempre unes llistes dels mots que discrepen del castellà quant a l'escriptura de la a i de la e, i de la o i de la u. A la primera llista trobem dos noms de pedres precioses: maragda (cast «esmeralda») i ametista (cast «amatista»). I a la segona un altre: robí (cast «rubi»). Maragda, a més, es diferencia del castellà «esmeralda» per la pèrdua de la sil·laba inicial. Quant a ametista, potser no fóra pas inoportú recordar que aquest nom figura al títol d'un famós llibre de poemes, La muntanya d'ametistes (El Montseny, on efectivament se n'havien trobat), de Guerau de Liost.

Dues particularitats consonàntiques que cal recordar són les dels noms safir i topazi. Safir presenta una s inicial i topazi una z a la darrera sil·laba, la qual s'ha de pronunciar com una s sonora (com zero o pinzell).

A més de safir i topazi, a diamant, jacint, òpal i granat observem l'absència, pròpia del català, d'una vocal final, particularitat que no sempre es té en compte en la designació d'aquestes pedres. De fet, el que es fa sovint, és recórrer simplement a la forma del castellà. I si els tècnics hi estan d'acord, podríem completar el catàleg amb els noms següents: àgata, aguamarina, cornalina i ònix (cast «ónice»).

ALBERT JANE